
PWYLLGOR ARCHWILIO, 20.02.14

Yn bresennol:- Y Cynghorydd Trevor Edwards (Cadeirydd)
Y Cynghorydd John Pughe Roberts (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr:- Anwen Davies, Edward Dogan, John B.Hughes, Dafydd Meurig, Michael Sol Owen, Angela Russell, R.J.Wright a Peredur Jenkins (Aelod Cabinet Adnoddau).

Aelod Lleyg:- Mr John Pollard.

Hefyd yn Bresennol: Dilwyn Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), William E.Jones (Uwch Reolwr Cyllid), Dewi Morgan (Uwch Reolwr Archwilio a Risg), Caroline Lesley Roberts (Rheolwr Buddsoddi), Alan Hughes (Arweinydd Tîm – Archwiliad Ariannol, Swyddfa Archwilio Cymru) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau:- Y Cynghorwyr Tom Ellis, Aled Evans, Charles W.Jones a Dilwyn Morgan.

Nododd aelod, yn sgil gwaharddiad y Cynghorydd Aeron M.Jones hyd 21 Ebrill, fod Grŵp Llais Gwynedd wedi penodi aelod dros dro i'r sedd wag ar y pwyllgor, ond na allai'r aelod hwnnw fod yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 3 Rhagfyr, 2013 fel rhai cywir.

3. CYLLIDEB 2014/15 A STRATEGAETH ARIANNOL 2014/15 – 2017/18

Cyflwynwyd –

- (a) adroddiad yr Aelod Cabinet Adnoddau yn cyflwyno'r gyllideb y bwriada'r Cabinet ei hargymell i'r Cyngor ac yn gofyn i'r Pwyllgor Archwilio graffu'r wybodaeth o ran ei phriodoldeb ariannol.
- (b) taflen benderfyniad drafft Cabinet 18 Chwefror ar y Strategaeth Ariannol.

Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan yr Aelod Cabinet Adnoddau. Tanlinellodd yr her ariannol sy'n wynebu'r Cyngor gan nodi, yn hanesyddol, ac yn unol ag ymarfer gorau, bod y Cyngor hwn wedi sefydlu ei gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth ariannol tymor canolog er mwyn sicrhau bod y gyllideb honno yn paratoi ar gyfer y sefyllfa i ddod yn hytrach na chyfarch anghenion un flwyddyn yn unig. 'Roedd hyn wedi talu ar ei ganfed gan fod modd cynllunio unrhyw arbedion angenrheidiol yn rhesymegol, gyda mewnbwn llawn yr holl aelodau, heb orfod cymryd penderfyniadau brysiog sydd yn aml yn arwain at y penderfyniadau anghywir o ran y buddion i'r dinesydd.

Amlygodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol y prif risgiau ariannol y tu fewn i gyllideb 2014/15 gan nodi ei fod yn ystyried bod y risgiau hynny'n rhesymol.

Rhodddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif bwyntiau a ganlyn:-

- Gan gyfeirio at fid rhif GCTH1 - Pryniant System Rheoli Gofal Cymunedol Newydd - Dilyniant i Raise (Atodiad 1 i'r adroddiad), cwestiynwyd yr angen am y 3 swyddog cefnogaeth mewnosod. Mewn ymateb, eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol fod y Tîm Rheoli wedi herio'r bidiau yn ofalus. 'Roedd y rhain yn swyddi dros dro yn unig ac 'roedd yna risg sylweddol o ran gofal yr henoed, ayb, o beidio gwneud y penodiadau hyn. 'Roedd y system bresennol yn diflannu flwyddyn nesaf, ac 'roedd yn ofynnol cyflogi pobl i sicrhau bod y system newydd yn cael ei mewnosod yn iawn. Ychwanegodd y Pennaeth Cyllid, o safbwynt y risgiau, bod gweithrediad arbedion eraill o fewn y maes Gwasanaethau Cymdeithasol yn ddibynnol ar gael y system newydd yn ei lle ac yn gweithio'n iawn.
- Nodwyd bod y Cyngor yn wynebu penderfyniadau caled, yn enwedig yn y meysydd addysg a gwasanaethau cymdeithasol, a bod rhaid cadw llygaid barcod ar hynny.
- Mynegwyd y farn bod y defnydd o'r £382,000 i gyfarch anghenion unwaith ac am byth yn briodol yn yr amgylchiadau sydd ohoni.
- Gofynnwyd am sicrwydd na fyddai gweithredu'r argymhelliad i gynyddu tâl staff y Cyngor sy'n derbyn y cyflog isaf yn arwain at golli swyddi o fewn y Cyngor. Mewn ymateb, nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol y byddai'r ychwanegiad yn cael ei ariannu drwy'r Dreth Gyngor ac na fyddai neb yn colli gwaith oherwydd y polisi yma.

Gofynnodd y Cyngorydd Anwen Davies i'r swyddogion gyfleu ei diolch yn bersonol i staff y Cyngor fu'n clirio'r ffyrdd ac yn delio gyda'r llifogydd ym Mhen Lllyn yn ddiweddar.

Diolchwyd i'r swyddogion am eu gwaith yn paratoi'r Strategaeth Ariannol.

PENDERFYNWYD

- Derbyn bod y Strategaeth Ariannol yn cyfarch y risgiau perthnasol ac yn rhoddi sylw priodol i'r risgiau a wynebier tros y cyfnod pedair blynedd i ddod.**
- Anfon neges ymlaen i'r Cyngor llawn bod y pwyllgor hwn o'r farn bod y defnydd o'r £382,000 i gyfarch anghenion unwaith ac am byth yn briodol yn yr amgylchiadau sydd ohoni.**

4. RHEOLAETH TRYSORLYS – DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLAETH TRYSORLYS, STRATEGAETH DARPARIAETH LLEIAFSWM REFENIW A STRATEGAETH FUDDSODDIAD FLYNYDDOL AR GYFER 2014/15

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Cyllid yn gofyn i'r pwyllgor argymhell i'r Cyngor ar 6 Mawrth fabwysiadu'r Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi Flynyddol am 2014/15, y Dangosyddion Darbodus, y Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw a'r trefniant uno gyda'r Gronfa Bensiwn ar gyfer buddsoddi llif arian dyddiol.

Gosododd y Pennaeth Cyllid y cyd-destun ac ymhelaethodd y Rheolwr Buddsoddi ar gynnwys yr adroddiad.

Nodwyd gyda diolch y cyfle i aelodau'r Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r swyddogion ac i ymgynghorydd arbenigol o gwmni Arlingclose mewn cyfarfod anffurfiol ar 30 Ionawr, 2014.

PENDERFYNWYD argymhell i'r Cyngor Llawn ar 6 Mawrth, 2014 fabwysiadu'r Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi Flynyddol am 2014/15 (Atodiad A), y Dangosyddion Darbodus (Atodiad C), y Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (Atodiad D) a'r trefniant uno gyda'r Gronfa Bensiwn ar gyfer buddsoddi llif arian dyddiol.

5. ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU

Cyflwynwyd – adroddiad Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ar gyfarfod o'r gweithgor uchod a gynhaliwyd ar 22 Ionawr 2014 i ystyried gwariant refeniw yn y maes Gwastraff, dogfen ymgynghorol yr Archwilydd Cyffredinol ar Gôd Ymarfer Archwilio a Datganiad Ymarfer a phedwar archwiliad a dderbyniodd gategori barn C yn ystod y cyfnod rhwng 1 Medi a 31 Hydref 2013, sef:-

- a) Y Drefn Gwynion Gorfforaethol
- b) Porthladdoedd
- c) Taliadau Uniongyrchol
- ch) Tocynnau Teithio Rhad – Taliadau i gwmnïau bysiau

Nodwyd y cafwyd sicrwydd yn y gweithgor bod y materion a amlygwyd gan yr Uned Archwilio Mewnol yn cael sylw teilwng a bod camau yn cael eu cymryd.

O safbwynt yr angen i reoli gwariant yn y maes gwastraff, awgrymwyd bod yna lawer yma y gallai'r aelodau eu hunain ei wneud i gynorthwyo'r adrannau, e.e. drwy ledaenu'r neges yn eu hardaloedd ynglŷn â phwysigrwydd ailgylchu.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

6. CYLLIDEB REFENIW 2013/14 – ADOLYGIAD TRYDYDD CHWARTER (RHAGFYR 2013)

Cyflwynwyd –

- (a) adroddiad monitro'r Pennaeth Cyllid ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf.
- (b) taflen benderfyniad drafft Cabinet 18 Chwefror ar yr adolygiad trydydd chwarter o'r gyllideb refeniw.

Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan yr Aelod Cabinet Adnoddau. Cyfeiriodd at orwariant yn yr Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden a Phrifyrdd a Bwrdeistrefol gan nodi bod yna resymau penodol dros hynny. Ychwanegodd fod y Cabinet yn fodlon bod yr adrannau dan sylw wedi rhoi mesurau mewn lle i ddygymod â'r sefyllfa a'u bod wedi cytuno i drosglwyddo'r symiau yn yr adroddiad i leihau'r bwch.

Nododd y Pennaeth Cyllid y gofynnwyd yn y Cabinet pam fod cyllideb ychwanegol yn cael ei dyrannu i rai adrannau, ac nid i eraill, ac eglurodd fod y ddwy adran dan sylw'n gorwario'n sylweddol oherwydd eu bod yn wynebu digwyddiadau anodd oedd y tu hwnt i'w rheolaeth. Ymhellach, 'roedd y ddwy adran wedi cymryd camau cyffredinol i geisio rheoli eu cyllidebau ers adrodd ar sefyllfa ail chwarter 2013/14. Yn achos adrannau eraill, nodwyd bod lefel y gorwariant yn is a bod modd ei reoli drwy ddefnyddio cronfeydd adrannol, ayb.

Rhoddyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif bwyntiau a ganlyn:-

- Nodwyd bod y ddwy adran dan sylw yn tueddu i orwario'n flynyddol a bod hyn naill ai'n awgrymu diffyg rheolaeth ariannol o fewn yr adrannau hynny neu fod yr arian sy'n cael ei glustnodi ar eu cyfer yn annigonol. Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Cyllid fod cyllideb 2014/15 yn cyfarch rhai o'r gofynion hyn gan gyfeirio at rai enghreifftiau o hynny. Yna eglurodd yr Uwch Reolwr Cyllid fod yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol wedi'u taro'n galed gan y llifogydd yn Nhachwedd 2012 ac wedi gorfod defnyddio arian oedd wedi'i adnabod ar gyfer y broblem yn y maes

gwastraff tuag at gost ymateb i ragor o dywydd garw ddechrau'r flwyddyn hon. Hefyd, er bod y maes Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden yn ymddangos yn broblemus ar lefel adran, 'roedd yna symudiadau o fewn y gwahanol benawdau o flwyddyn i flwyddyn.

- Nodwyd gan aelod fod y gwaith o agor afonydd a ffosydd wedi gwneud gwahaniaeth mawr ac wedi osgoi costau pellach i'r adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn y tymor hwy.
- Trafodwyd effaith y tywydd garw diweddar a'r difrod i lwybrau arfordirol y sir a chyfeiriwyd at y mathau o gymorth ariannol a allai fod ar gael i'r Cyngor tuag at gostau cyflawni'r gwaith adfer. Nodwyd bod Llywodraeth San Steffan yn cyfrannu £100m i helpu'r sefyllfa yn Lloegr, ond nad oedd Llywodraeth Cymru yn rhoi'n agos at hynny i gynghorau Cymru.

PENDERFYNWYD derbyn yr wybodaeth a'r risgiau sy'n deillio o'r tafluniadau gwariant ac incwm yn erbyn y gyllideb a derbyn penderfyniad drafft y Cabinet yng nghyswllt rheoli cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau.

7. RHAGLEN GYFALAF 2013/14 – ADOLYGIAD DIWEDD Y TRYDYDD CHWARTER (31 RHAGFYR 2013)

Cyflwynwyd –

- (a) adroddiad monitro'r Pennaeth Cyllid ar wariant ac ariannu'r rhaglen gyfalaf.
- (b) taflen benderfyniad drafft Cabinet 18 Chwefror ar yr adolygiad trydydd chwarter o'r rhaglen gyfalaf.

Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan yr Aelod Cabinet Adnoddau a diolchodd i'r holl staff sy'n ymwneud a chyllidebau'r Cyngor am eu gwaith caled a manwl.

Holodd aelod ynglŷn â'r cynlluniau ar gyfer hen Amgueddfa Seiont II yng Nghaernarfon a chytunodd y Pennaeth Cyllid i holi'r Adran Economi a Chymuned a gadael i'r aelod wybod beth sy'n digwydd.

PENDERFYNWYD derbyn yr wybodaeth a'r risgiau ynglŷn â'r rhaglen gyfalaf a derbyn penderfyniad drafft y Cabinet.

8. CYNNYRCH YR ADAIN ARCHWILIO MEWNOL

Gwaith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod hyd at 31 Ionawr 2014

Cyflwynwyd adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn amlinellu gwaith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod rhwng 1 Tachwedd 2013 a 31 Ionawr 2014. Wrth gyflwyno'r wybodaeth am y gwaith a gwblhawyd yn ystod y cyfnod cyfeiriodd y swyddog at:-

- 16 o adroddiadau am archwiliadau o'r cynllun gweithredol gyda'r categori barn berthnasol yn cael ei ddangos
- 1 adroddiad arall (memoranda a.y.b.)
- 4 o adolygiadau grant
- 3 o archwiliadau dilyniant

Nododd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod yna 5 adroddiad yng nghategori barn C y tro hwn o gymharu â 4 y tro diwethaf a 3 y tro cynt, ac er ei bod yn rhy gynnar i ddweud bod yna batrwm yn datblygu, 'roedd angen cadw golwg ar hyn. I'r gwrthwyneb, nododd hefyd fod yna fwy o adroddiadau yng nghategori barn A nag yn y gorffennol.

Rhodddwyd ystyriaeth i'r adroddiadau yn unigol.

Gan gyfeirio at yr archwiliad o'r Swyddogion Adfywio Bro (Atodiad 8 i'r adroddiad) nododd aelod fod sôn bod y swydd yn Nwyfor yn dod i ben a holodd a oedd yna wirionedd yn hynny. Mewn ymateb, nododd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg nad oedd strategaeth yr adran o fewn sgôp yr adolygiad, ond cytunodd i wneud ymholiadau ar ran yr aelod.

PENDERFYNWYD

- (a) **Derbyn yr adroddiadau ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Tachwedd 2013 i 31 Ionawr 2014 a chefnogi'r argymhellion a gyflwynwyd eisoes i reolwyr y gwasanaethau perthnasol er gweithrediad.**
- (b) **bod yr aelodau canlynol i wasanaethu ar y gweithgor i ystyried yr archwiliadau oedd wedi derbyn categori barn 'C':-**

Cadeirydd ac Is-gadeirydd y pwyllgor a'r Cynghorwyr John Brynmor Hughes, Dafydd Meurig ac Angela Russell.

9. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2013/14

Cyflwynwyd – adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa gyfredol o ran cwblhau cynllun archwilio mewnol 2013/14.

Rhodddodd fanylion am y sefyllfa fel ag yr oedd ar 31 Ionawr 2014 yn ogystal â'r amser a dreuliodd ar bob archwiliad hyd yma. Tynnwyd sylw at y tabl canlynol sy'n datgelu statws cyfredol y gwaith yn y cynllun gweithredol:-

Statws yr Archwiliad	Nifer
Wedi ei gynllunio	16
Gwaith Maes ar y gweill	20
Disgwyl Adolygiad	6
Adroddiad Drafft	2
Adroddiad Terfynol	60
Wedi ei gau	1
Cyfanswm	105
Wedi ei ganslo	7

Ymhellach i gynnwys yr adroddiad, ychwanegodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod mwy o adroddiadau wedi'u rhyddhau ers diwedd Ionawr a bod natur yr archwiliadau hynny yn golygu bod modd mynd drwyddynt yn gynt.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad fel diweddariad o gynnydd yn erbyn cynllun archwilio 2013/14.

10. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL DRAFFT 2014/15

Cyflwynwyd – adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn rhoi manylion am gynllun drafft o waith yr Adran Archwilio Mewnol am y flwyddyn ariannol 2014/15 fel y gallai'r aelodau leisio barn arno a'i gymeradwyo, yn ddarostyngedig i drafodaethau pellach gyda swyddogion.

Ychwanegodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg y byddai'n dod â'r cynllun terfynol gerbron ym mis Mai.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Cynllun Archwilio drafft ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2015, yn ddarostyngedig i addasiadau yn deillio o drafodaethau pellach gyda swyddogion.

11. HUNANASESIAD O DREFNIADAU LLYWODRAETHU

Cyflwynwyd – adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg ar ganlyniad y Gweithdy Llywodraethu a gynhaliwyd ar 29 Ionawr ac yn cyflwyno rhaglen waith am y 3 mis nesaf.

PENDERFYNWYD cyfarwyddo'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu i lunio rhaglen sy'n casglu tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau o brif faterion llywodraethu'r awdurdod, ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio ar ôl eu blaenoriaethu.

12. ADOLYGU CYFANSODDIAD Y CYNGOR

Cyflwynwyd – adroddiad Cadeirydd Gweithgor Cyfansoddiad y Cyngor ar waith y gweithgor.

PENDERFYNWYD

- (a) Derbyn yr adroddiad a nodi gwaith y Gweithgor.**
- (b) Awdurdodi'r Gweithgor i gyflwyno ei adroddiad ar y Cyfansoddiad diwygiedig i'r Cyngor ar y 1af o Fai.**

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30am a daeth i ben am 12.10pm.